

HANNE BLANK • Düzcinsel

HANNE BLANK Hem klasik müzik hem tarih eğitimi gören Blank, konuşmacı ve eğitimci olarak birçok üniversitede ve yetişkin eğitimi veren farklı ulusal ve bölgesel konferanslarda da sunumlar gerçekleştirmiştir. Tanglewood Müzik Merkezi üyesidir ve 1991'de George Whitfield Chadwick Ödülü'nü almıştır. Yazar ve tarihçi olan Hanne Blank'ın yazdığı ya da editörlüğünü yaptığı diğer kitaplar arasında, *Unruly Appetites* [Söz Dinlemez Arzular] (2003, Seal Press), *Shameless: Women's Intimate Erotica* [Utanmaz: Kadınlara Özel Erotika] (2002, Seal Press) ve *Best Transgender Erotica* [En İyi Travesti/Transseksüel Erotikası] (Raven Kaldera'yla birlikte, 2002, Circlet Press) ve *Bekâretin "El Değmemiş" Tarihi* (İletişim, 2008) vardır.

Straight. The Surprisingly Short History of Heterosexuality

© 2012 Hanne Blank

Bu kitabın yayın hakları Akçalı Telif Hakları Ajansı aracılığıyla alınmıştır.

İletişim Yayınları 2747 • Araştırma-İnceleme Dizisi 451

ISBN-13: 978-975-05-2657-2

© 2019 İletişim Yayıncılık A.Ş. / 1. BASIM

1. Baskı 2019, İstanbul

EDITÖR Merve Öztürk

DIZI KAPAK TASARIMI Ümit Kıvanç

KAPAK Suat Aysu

UYGULAMA Hüsnü Abbas

DÜZELTİ Evrem Türköz

DIZIN Berkay Üzüm

BASKI Ayhan Matbaası · SERTİFİKA NO. 22749

Mahmutbey Mahallesi, 2622. Sokak, No: 6/31 Bağcılar 34218 İstanbul

Tel: 212.445 32 38 • Faks: 212.445 05 63

CILT Güven Mücellit · SERTİFİKA NO. 11935

Mahmutbey Mahallesi, Devekaldırımı Caddesi, Gelincik Sokak,

Güven İş Merkezi, No: 6, Bağcılar, İstanbul, Tel: 212.445 00 04

İletişim Yayınları · SERTİFİKA NO. 40387

Binbirdirek Meydanı Sokak, İletişim Han 3, Fatih 34122 İstanbul

Tel: 212.516 22 60-61-62 • Faks: 212.516 12 58

e-mail: iletisim@iletisim.com.tr • web: www.iletisim.com.tr

HANNE BLANK

Düzcinsel

Heteroseksüelliğin

Şaşırtıcı Derecede Kısa Tarihi

Straight

The Surprisingly Short History of Heterosexuality

ÇEVİREN

Tuğçe Elliialtı Köse

Malcolm için...

İÇİNDEKİLER

TEŞEKKÜR.....	9
GİRİŞ	
Cinsel Yönelim Karışıklığı.....	11
BİRİNCİ BÖLÜM	
Adını Söyleyemeyen Aşk.....	35
YENİ KENTTE SEKS VE GÜNAH.....	39
İSİM DEDIĞİN NEDİR Kİ?	44
AİLEYE ODAKLANMA.....	47
HETEROSEKSÜELLİĞİN İCADI.....	52
NORMAL DENİLEN CİNSELLİK.....	55
İKİNCİ BÖLÜM	
Cinsel İlişki.....	61
NE DÜŞÜNECEĞİNİ BİLMEK	64
HOMEOPATİK FREUD	66
SÜRTÜĞÜN KARŞITI.....	71
SADECE DOĞAL.....	74
SAYILAR CÜMBÜŞÜ.....	77
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	
Düzcinsel Bilim.....	83
AYNADAKİ YOZLAŞMIŞ.....	87
“HETEROSEKSÜEL”İ TANIMLAMAK.....	94

SEKSI BİLMEK, DOXAYI BİLMEK	98
ESAS TERS OLAN	103
YAŞAM BİLİMİ	109
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM	
Evlenilecek Tip	115
ARZUNA GÖRE EVLENMEK	116
KENDİNİN EFENDİSİ OLMAK	124
ÇOĞALMAK YA DA ÇOĞALMAMAK?	136
BEŞİNCİ BÖLÜM	
Aşkın Bununla Ne İlgisi Var?	149
YEPYENİ BİR ROMANS	151
“O KUTSAL KOLLARLA KUŞATILMIŞ”	156
RANDEVUYA ÇIKMAK VE DEĞERLENDİRMEK	163
ÂŞIK GENÇLER	170
AŞK BİR SAVAŞ MEYDANIDIR	174
ALTINCI BÖLÜM	
Haz İlkesi	181
MASUM HAZLAR	184
BİR KIZIN EN İYİ ARKADAŞI?	188
BİLİNMESİ GEREKEN BİR TEMEL	190
PAYLAŞILAN HAZLAR	192
KANEPEDİ ÇİFTLEŞME	198
GEÇER AKÇE	202
YEDİNCİ BÖLÜM	
Burada Ejderhalar Yaşar	213
GENİŞ DURUŞ	217
BEBEKLER NEREDEN <i>GELİR</i> ?	223
İKİ EŞİN HİKÂYESİ	228
VE SON OLARAK	234
KAYNAKÇA	239
DİZİN	267

TEŞEKKÜR

İçten teşekkürlerim ve derin hayranlıklarım S. Bear Bergman, Leigh Ann Craig, Anne Gwin, Lesley A. Hall, Patrick Harris, Arianna Iliff, Laura Waters Jackson, Lisa Buckley, Keridwen Luis, China Martens, Judith McLaughlin, Kelly Morris, Moira Russell, Danya Ruttenberg, Christopher Schelling, Jordan Stein, Mary Sykes, Elizabeth Tamny ve Rhetta Wiley başta ama onlarla sınırlı olmamak üzere, pek çok insana gidiyor. Stephanie Coontz, Peter Gay, Chrys Ingraham, Stevi Jackson, Angus McLaren, Steven Seidman, Edward Stein, Lawrence Stone, Jeffrey Weeks, Marilyn Yalom ve rahmetli ve eksikliği çok hissedilen Vern Bullough ve Roy Porter dahil, çalışmaları olmadan bu kitabın mümkün olmayacağı akademisyenleri ve araştırmacıları da selamlıyor ve onlara teşekkür ediyorum. Özel entelektüel teşekkürler, *The Invention of Heterosexuality*'ye (Heteroseksüelliğin İcadı) bu kitabın çok şey borçlu olduğu, gözüpek Jonathan Ned Katz'a. Bu kitapla ilgili iyi ve doğru olanların çoğu doğrudan veya dolaylı olarak bu insanlara borçludur. Kalmış olabilecek her ne yanlış ya da hata varsa yalnızca bana aittir.

Yer ve zaman için, Creative Baltimore Fund'a, Edenfred'e ve onun sponsor organizasyonu Terry Family Foundation'a da ayrıca teşekkürler.

Son olarak, güzel ve cesur partnerim Malcolm Gin'e her şey için, en çok da bir tarih kitabının çerçeveleme aracına dönüştürülmek konusunda bu kadar iyi bir centilmen olduğu için teşekkürlerimi iletebilmek adına ne kadar minnettar olsam azdır.

Cinsel Yönelim Karışıklığı

Her doktora gidişimde, sonunda kendimi cinsel yönelimimi sorgularken buluyorum. Gittiğim klinik, bazı formlarında küçük bir demografik defter tutma meselesi olan beş küçük kutucuğa yer veriyor. Kutucukların bitişiğindeki seçenekler, “gey”, “lezbiyen”, “biseksüel”, “transgender” ya da “heteroseksüel”. Bir tanesini işaretlemeniz gerekiyor.

Bunun bir zorluk oluşturacağını düşünmeyebilirsiniz. Ni-hayetinde oldukça sıradan bir kadını ve erkek cinsel organını olan birisiyle, yirminci yıllarımızın sonlarında olduğumuz uzun süreli bir tekeşli ilişkideyim. Fakat bu bizi, ya da ilişkimizi, düzcinsel mi yapar? Bunun iyi bir soru olduğu ortaya çıkıyor; ilişkimde gözün kolayca gördüğünden daha fazlası –ve heteroseksüelliğin çok çok daha fazlası– var.

Evvvela biyoloji var. Partnerim doğumda erkek olarak teşhis edilmiş çünkü doğduğunda tam olarak işlev gören bir penisi varmış ve gerçekten hâlâ var. Ancak, antik Romalıların söylediği gibi, *barba non facit philosophum* – sakal kimseyi filozof yapmaz. Ne de çıkık bir cinsel organa sahip olmak birini zorunlu olarak erkek yapar. Aslında, iki cinsiyet kromozomundan –tipik bir erkeğin genlerinde bulunabilecek XY ve genetik olarak tipik kadının ayırıcı özelliği olan XX– partnerimin DNA’sı

her üçünü de bulunduruyor: Aynı anda erkek, kadın ve hiçbirini olan bir örüntü, XXY.

Bu farklı genetik örüntü, XXY, en yaygın cinsiyet kromozomu anomalilerinden biri olan Klinefelter Sendromu'nun işareti. Ona sahip olan kişiler genellikle dışarıdan tamamen normal göründükleri için XXY çoğu kez teşhis edilmez. Pek çok durumda, XXY bireyler çocuk yapmaya çalışmadıkça ve kendilerini en sonunda, karyotip denilen, özünde bir kişinin kromozomlarının çok güçlü bir mikroskopla çekilmiş fotoğrafı olan bir görüntü isteyen bir üreme doktorunu görünürken bulmadıkça kromozomal anomalileri olduğunu öğrenmezler. Karyotipte, trizomi, ya da üç kromozomlu gruplaşma anında ortaya çıkar. Genetik anomaliler arasında, bu belirli trizomi önemli bir uyarı için bir neden oluşturmaz (kısırlık dışında az sayıda önemli soruna neden olur) ve bu, oldukça yaygın olduğundan iyi bir şeydir. Tahminler, kısmen, teşhis böylesine şans eseri olduğu için değişiyor ancak doğumda erkek olduğu beyan edilen her iki bin kişiden biri kadarının aslında XXY olabileceğine inanılıyor. En azından, genetiği böyle olan, çoğu bunu hiçbir zaman bilmeyecek yarım milyon Amerikalı var.

Alışılmadık bir cinsel biyoloji, cinsel yönelim için ne anlama gelir? Hatta XXY olan kişilerin genelde cinsel yönelimle ilgili olarak düşündüğümüz şekilde bir cinsel yönelime sahip olmaları *mümkün* mü? Sevgilileri, partnerleri ve eşlerine ne dersiniz? “Heteroseksüel”, “homoseksüel” ve “biseksüel” tamamıyla iki ve yalnızca iki biyolojik cinsiyet olduğu fikrine dayalıdır. Biyoloji bu şemaya düzgünce yerleşmeyi reddettiğinde ne olur? Eğer teknik olarak konuşursak ne erkek ne de kadın olan birinden etkileniyorsam ve ona âşıksam, bu beni heteroseksüel mi, homoseksüel mi, biseksüel mi ya da tamamıyla başka bir şey mi yapar? Kim karar verecek ve daha önemlisi neye dayanarak karar verecek?

Bazıları genetiğin anatomi ve bedensel işlevler kadar önemli olmadığını iddia edecektir. Nihayetinde kromozomları çıplak gözle göremezsiniz. Ancak burada da sorunlarla karşılaşıyorum. Çocukluktan beri bize öğretildiği üzere, bir erkeği er-

kek yapan şeyin bir kısmı, bir kadının yumurta hücrelerini döllemek ve bir cenin ortaya çıkarmak için gereken bir penisinin ve testislerinin olmasıdır. Bir çocuğa baba olma yetisi, binlerce yıldır erkekliğin kanıtı olarak düşünülmüştür. Bu benim partnerimin yapamadığı bir şey. Dış tesisatı, genetik olarak herhangi bir tipik erkeğinki gibi görünüyor ve işliyor, fakat vasktomi yapılmış iş arkadaşlarından birinin sözüyle, “boşa atıyor”. Partnerimin durumunda vasktomiye gerek olmadı. Testisleri canlı sperm üretmiyor. Hiçbir zaman yapmadılar ve hiçbir zaman da yapmayacaklar. Bu XXY cinsiyet kromozomları olan çoğu kişi için alanın bir parçasıdır.

Dolayısıyla eğer heteroseksüellik, bazı muhafazakâr erkek ve kız kardeşlerimizin iddia etmeyi sevdiği üzere, tanımı gereği bebek yapmakla ilgiliyse, o zaman partnerimin ve benim heteroseksüel olarak yorumlanmamızın mümkün bir yolu yok. Ancak İncil bile kısırlığın var olduğunu kabul ediyor. Herkesin bildiği gibi üreme odaklı olan Katolik Kilisesi, kısır olduğu bilinen kişilerin evliliğine ve evlilik içi cinsel ilişkisine izin veriyor. İlginç bir biçimde, üremenin heteroseksüelliğin köşetaşı olup olmadığı, kime ve hangi koşullarda sorduğunuza bağlı gibi görünüyor.

Pratikte gerçekten önemli olduğundan değil. Şu anda doğum kontrolü, birinci dünya genelinde farklı cinsiyetteki partnerler arasındaki cinsel aktivite için istisnadan ziyade bir kural. Birbirine bağlı erkek/kadın çiftlerin üyeleri de dahil olmak üzere pek çok insanın çocuğu ya da çocuk sahibi olmayı planladığı yok, yine de bir şekilde bu, onları cinsel yönelimlerinin ne olduğunu bildiklerine dair oldukça emin hissetmekten alıkoymuyor. Cinsel yönelimin öznel etkilenme ve biyolojik ayrımlık hesabından kaynaklandığını düşünüyorlar. Nihayetinde Yunanca “hetero”, “başka” ya da “farklı” demek ve biyolojik olarak erkek ve kadın birbirinden farklıdır. Her gün, insanlara baktığımız ve onları erkek ya da kadın olarak tanımladığımız, bir bebeğin ya da bir köpeğin oğlan mı ya da kız mı olduğunu sordüğümüz ya da sokakta gördüğümüz bir çiftin üyelerinin cinsiyetlerini belirlediğimiz ve zihinlerimizde onlara cinsel yö-

nelimler atadığımız her an, düşünmeden bu biyolojik farklılıkları kullanıyoruz.

Şüphesiz böylesi gayriresmî biçimde yapılan sokaktaki insan teşhisleri, partnerim ve benim için de geçerli olmalı. Ya da belki de olmamalı. Hormon takviyesi almamayı seçmiş XXY bir birey olarak partnerimin doğal olarak oluşan cinsiyet hormonları orta yolu seçiyor. Östrojen seviyeleri benimkilerden biraz aşağıda, testosteron seviyeleri ise biraz yukarıda seyrediyor. Sonuç olarak, partnerim dış kaynaklı hormon almayan diğer XXY kişiler gibi, az ya da hiç olmayan yüz ve vücut tüyleriyle, parlak pürüzsüz bir ciltle ve biraz kilo aldığımda küçük memeler ve hafifçe yuvarlak kalçalar oluşturma eğilimiyle androjen bir görünüme sahip.¹ Boston'da LGBT-yoğun bir mahallede yaşarken partnerim ve ben başkaları tarafından sıklıkla lezbiyen olarak tanımlanıyorduk. Esnaf, kapı kapı dolaşan Mormonlar ve hayvanat bahçesinde çocuklarının bizi bakışlarıyla rahatsız etmelerini engellemeye çalışan ebeveynler bizden “hanımlar” şeklinde söz ediyorlardı. Geçerken rastladığımız lezbiyen çiftler bize küçük komplocu tasdik gülümsemeleri atıyorlardı. (Her zaman geri gülümsedik. Hâlâ gülümsüyoruz.) Fakat durum hep hoşbeş değildi. Bir keresinde birlikte yürürken, içindekilerin hızla uzaklaşırken camdan “Lanet dayklar!”* diye bağırarak bir arabadan bize şişeler atılmıştı. Cinsel yönelime dair varsayımlar hiçbir zaman salt masum algılar değildir, çünkü bu algılar davranışı şekillendirir.

Biyoloji ve toplumsal cinsiyetle ilgili varsayımlar karmaşıktır, yüklüdür ve hiçbir şekilde açık ve net değildir. İnsanların partnerimin biyolojik cinsiyetini ve dolayısıyla yalnızca birbi-

1 Kimi XXY kişiler, genetik özelliksel bakımdan erkeklerden farklı, ama pek çok genetik özelliksel açıdan kadına benzer olarak, çevrelerindeki kadınların hormonlarındaki dalgalanmalara duyarlılar ve biyokimyasal olarak yakındaki kadınların âdet döngülerini izlerler. Partnerim ve ben âdet öncesi sendromu belirtmelerini beraber çekeriz – meme hassasiyeti, aş ermeler, duygusal dalgalanma, işler. Bazı göz alıcı kavgalara neden olur, ama tipik olarak heteroseksüel değildir.

(*) Dyke: Daha çok maskülen görünümlü lezbiyenleri tanımlamak için kullanılan, eskiden hakaret olarak algılanan ancak günümüzde bu niteliğini büyük ölçüde yitirmiş tanımlama – e.n.

rimizle olan ilişkimizin doğasını değil, aynı zamanda ayrı ayrı cinsel yönelimlerimizi de tanımladıkları yolların olağandışı bir çeşitliliği vardı ki eğer çok önceden hepsine gülmeyi öğrenmemiş olsaydık bu çok ıstırap verici olabilirdi. Partnerimin fiziksel androjenliği –genetik anomalisinin yaygın yan etkileri olan minimal yüz tüyleri, zarif cildi, ince uzun uzuvlu yapısı– bazı insanların onun dönüşüm sürecinin başında, hormonal olarak erkekten çok kadın olan, kadından erkeğe bir transseksüel olduğunu varsaymalarına yol açmıştı. Onun bir “geçen butch”^{*} olarak tanımlandığını duymuştum. Bir keresinde bir partide, bir kadının özgüvenli bir biçimde, partnerimin, benim için “bir istisna yapan” çok kadınsı bir gey olduğunu belirtmesine kulak misafiri olmuştum. Başka zamanlarda istisnayı yapmanın ben olduğum, kadınlarla çıkmaktan nazik, kadınsı bir düzcinsel adamla görüşmeye dönen bir “miş’li lezbiyen”^{**} olduğum varsayılıyordu. Aynı şekilde bu tepkiler biz yaşlandıkça ve giyim ve bakım tarzlarımız değiştikçe farklılaştı. Son birkaç yıldır, partnerimin genellikle erkek ofis kıyafetleri giymesıyla ve genç Cole Porter’ı örnek alan havalı bir saç modeliyle takılmasıyla birlikte, her zaman değil ama genellikle heteroseksüel olarak algılanıyoruz. Eğer aldığımız tepkilerin genişliği cinsel yöneliminin ne olması gerektiğine dair bir şey söyleyebilirse, bu, diğer insanların da o klinik formlarında hangi kutucuğu işaretlemem gerektiğini mutlak bir şekilde bilmedikleridir.

Bu arada, benim kendi cinsel kimliğimle ilgili hissimin pek yardımcı yok. Kendimi cinsel yönelim anlamında nitelendirmeye derin bir kişisel bağlılığım yok; ne heteroseksüel ne homoseksüel ne de başka insanlara âşık olan ve onları arzulayan bir insan olmak dışında başka bir şey “olma” hissım var. Yetişkinlik hayatım boyunca çeşitli biyolojik ve toplumsal cinsiyetten insanlarla romantik ve cinsel ilişkilerde bulundum. Sıkıştırdığımda “cinsel kimliğimi” “kapılmış” [*taken*] olarak beyan

(*) Butch: Maskülen görünümlü lezbiyen – e.n.

(**) Miş’li lezbiyen: Orijinali *hasbian* olan bu kavram, eskiden kadınlarla birlikte olup daha sonra erkeklerle ilişki yaşamaya başlayan “eski” lezbiyenler için kullanılır – e.n.

lel olarak sınırlı sayıdaki cinsel yönelim, tıbbın, biyolojinin ve toplum kuramının bugün olduğundan çok daha az kabiliyetli olduğu bir zamanda oluşmuş tarihsel bir sistemin yapay bir olgusudur. Daha geniş bir 21. yüzyıl biyoloji, tıp, hukuk, toplum kuramı ve insan davranışı manzarası hakkında konuşurken hâlâ çok sınırlı bir 19. yüzyıl fikir ve terminoloji seti kullanıyoruz.

Aslına bakarsanız heteroseksüel olmak yalnızca 1869'dan beri mümkün.² Ondan önce erkekler ve kadınlar evleniyorlar, seks yapıyorlar, çocuk sahibi oluyorlar, aileler kuruyorlar ve hatta kimi zaman âşık oluyorlardı, ama kategorik olarak heteroseksüel değillerdi. Kendilerini “heteroseksüel” denilen bir şey “olarak” tanımlamıyorlardı. Kendilerinin “düzcinsel” bir cinsel kimlikleri olduğunu düşünmüyorlardı ya da elbette “cinsel kimlik” diye bir şeyin dahi olduğundan haberdar değillerdi. Olamazlardı. Ne terimler ne de ifade ettikleri fikirler henüz vardı.

“Heteroseksüel” ve “heteroseksüellik” belirli, ayrı ve iyi belgelenmiş bir yer ve zamanın buluşları. Onlar, adları bilinen ve el yazması mektuplarını hâlâ okuyabildiğimiz insanlar tarafından geliştirilmiş sözcükler ve fikirler. Benimsenmeleri ve Batı kültürüne entegrasyonları, kroniği ilk çıkartan tarihçi Ned Katz'ın uygun bir şekilde “heteroseksüelliğin icadı” olarak adlandırdığı dikkate değer bir süreçti.

Zamanı açıkça gelmiş bir icattı, çünkü “heteroseksüelin” ve “heteroseksüelliğin” doğdukları tıbbın ve hukukun gerçekten daha kuytu durgun sularından dışarı fırlamaları, muazzam miktardaki toplumsal, ekonomik, bilimsel, hukuki, siyasal ve kültürel aktiviteyi barındıran engin ve şeffaf olmayan bir şemsiyenin bir parçası haline gelmeleri, bir yüzyıldan kısa sürdü. Bunun tam olarak nasıl olduğu, kabaca aynı zamanda pek çok farklı sahnede gerçekleşen, on yıllarla ölçülen bir süreye yayılan karmaşık, ayrıntılı bir hikâye.

2 Ya da aynı nedenle başkasına öyle demek. Aynı “homoseksüel” için de geçerli. Terimler aynı zamanda türetilmişti.